

Handläggare Marja Haapalainen

Datum 2017-04-07

Dnr 6.6-2017-326

Inspel till Läsdelegationens seminarium den 19 april 2017

Tillsammans med sju andra myndigheter driver Kungliga biblioteket en grupp som arbetar med skolbiblioteksfrågan, den myndighetsöverskridande skolbiblioteksgruppen.¹ Två representanter från gruppen kommer att hålla en presentation med rubriken *Skolbibliotek - en del av skolans pedagogiska verksamhet* under Läsdelegationens seminarium den 19 april 2017. Gruppen har dessutom samlat idéer och synpunkter inför seminariet, som ett medskick till Läsdelegationen att beakta i det fortsatta arbetet. Dessa är sammanställda nedanför.

Idéer och synpunkter från den myndighetsöverskridande skolbiblioteksgruppen

Skolbiblioteket är en väl integrerad resurs i svensk skola – en vision att sträva mot. En bra och välutvecklad skolbiblioteksverksamhet ska inte bero på om det finns drivande och starka skolbibliotekarier. Det uppstår när verksamheten ingår i skolans strategiska plan, har ett gott och aktivt stöd hos skollädaingen och genom att lärare och skolbibliotekarier arbetar tillsammans och bidrar till den pedagogiska verksamheten med sina respektive kompetensområden. Skolbibliotekarier särskilt med att lära eleverna att bli medie- och informationskunniga utöver att medverka i deras läsutveckling. Skolbiblioteken har en betydelsefull roll för elevernas lärande och måluppfyllelse. Det visar en genomgång av forskning kring skolbibliotek från utredningen för en nationell biblioteksstrategi.²

---

¹ <http://www.kb.se/bibliotek/Bibliotek/Skolbibliotek/>

² Gärdén, Cecilia. Skolbibliotekets roll för elevers lärande – en forsknings- och kunskapsöversikt 2010 – 2015. Kungliga biblioteket, 2017.
http://www.kb.se/Dokument/Nationell%20biblioteksstrategi/Skolbibliotekets%20roll_slutversion.pdf

Det finns många goda exempel på skolbiblioteksverksamhet. DIK utser varje år Skolbibliotek i världsklass³ och Nationella skolbiblioteksgruppen utser Årets skolbibliotek, 2016 var det Polhemsskolan i Lund.⁴

Den läsande läraren är en viktig förebild. Mycket beror på läraren och föräldern om barn och unga blir läsande individer. Dessa personer har en viktig roll som läsande förebilder. Tillgång till ett skolbibliotek med aktiv verksamhet och en läsande lärare som samarbetar med skolbibliotekarien ger väldigt bra förutsättningar för att väcka läslusten. Ett gott exempel är Möllevångskolan i Malmö där man arbetar med just läsande förebilder. Skolbiblioteket har ett nära samarbete med lärare, all läsning görs tillsammans och man har samtal kring det man läser. Personal och elever sätter upp vad de läser på en tavla för alla att se och inspireras av. Det får läsandet att bli en naturlig del av vardagen.

Allt börjar på förskolan! De barn som inte har blivit lästa för blir det här. Särskilt barn från lässvaga hem möter böcker här. Kulturrådets undersökning *Unga och medier* visar att läsningen av böcker är som högst när barnen är riktigt små, sedan går den ner. Medieanvändningen går å andra sidan upp.⁵ Det är viktigt att fortsätta stimulera läsandet och göra det i de medier där barn och unga är, det vill säga i mobilen och plattan. Bra innehåll är ett måste, liksom rätt innehåll, det som efterfrågas. Ett gott exempel är till exempel Bibblix, en app fylld med boktips som barn och unga kan använda själva utan vuxnas inblandning.⁶

Alla sätt att läsa ska vara okej. Normalisera läsandet! Vi behöver ändra attityderna till hur vi läser. Det är viktigt att skapa ett klimat i klassrummet där det är okej att läsa på olika sätt, och alltså inte bara tryckta böcker. Det ska vara naturligt och självklart att använda t.ex. Legimus, Inläsningstjänst eller vad man behöver. Man behöver olika verktyg och plattformar, det räcker inte alltid med "vanliga" böcker. Med e-böcker finns många fördelar på det här området. E-böckerna är dessutom lättillgängliga via mobiler och plattor som barn och unga använder.

Huvudmännen tar inte sitt ansvar. Skolbibliotek är inte valbart och ändå är det möjligt att prioritera ner det. Idag har vi en ojämlig tillgång till skolbibliotek i landet för att skolor bryter mot biblioteks- och skollagen. De beslut som har fattats gällande

---

³ <http://www.dik.se/skolbibliotek-i-varldsklass>

⁴ <https://skolbiblioteksgruppen.wordpress.com/arets-skolbibliotek/>

⁵ Unga & medier 2015. Statens medieråd, 2016.

<https://statensmedierad.se/download/18.7a953dba14fef1148cf3b32/1442841939189/Ungar-och-medier-2015.pdf>

⁶ <http://bibblix.se/>

skolbibliotek måste genomföras. Samtidigt är skollagen för tandlös och det är ingen uppföljning av bibliotekslagen. Besluten bör vara forskningsbaserade. Skolbiblioteksverksamhet måste utvärderas och effekten av dem mätas. Här behövs gemensamma standarder och definitioner. Det behövs också kunskapsspridning om hur skolbiblioteket bidrar till måluppfyllelse hos elever när det används som en pedagogisk resurs på skolan. Vidare behövs samverkan mellan skolbibliotekarier och lärare för att utveckla undervisningen och därmed språkutvecklingen, som är viktig för läsandet, hos eleverna.

Alla kan bli läsare, men alla ges inte möjligheten. Här är ett svidande citat från Mary Ingemansson, lektor i svenska med inriktning litteraturvetenskap vid Högskolan Kristianstad från hennes presentation vid konferensen Skolbibliotek 2017, 30 mars i Göteborg.⁷

”Att inte ha ett skolbibliotek är olagligt! Att inte ha personal är oansvarigt! Att inte låta barn få arbeta, läsa, och leta i ett skolbibliotek är att inte kunna följa läroplanen! Ett svek.”

Den myndighetsöverskridande skolbiblioteksgruppen består av:

Annette Holmqvist, Skolverket
Kjell Ahlgren, Skolinspektionen
Anna Tornberg, Statens medieråd
Erik Rågvik, Myndigheten för tillgängliga medier
Helena Nordquist, Myndigheten för tillgängliga medier
Ingeborg Elpers-Bååth, Specialpedagogiska skolmyndigheten
Nina Frid, Kulturrådet
Eva Wallberg, Skolforskningsinstitutet (adjungerande)
Marja Haapalainen, KB (sammankallande, sekreterare)

---

⁷ Mary Ingemansson undervisar i litteraturvetenskap, barn- och ungdomslitteratur och litteraturredaktör inom lärarutbildning och fristående kurser samt har bedrivit kompetensutveckling om skolbibliotek under många år. Hennes senaste forskning med koppling till Judith A. Langers forskning är dokumenterad i *Lärande genom skönlitteratur. Djupläsning, förståelse, kunskap* (2016).